

ΓΝΩΜΗ

«ΜΠΕΣΤΣΕΛΕΡΟΥΔΕΣ»

ΝΙΚΟΣ ΜΠΑΚΟΥΝΑΚΗΣ
nbak@tovima.gr

Είναι «μπεσσελερού» η Ελενα Φερράντε; Η ερώτηση δεν είναι ρητορική. Συνδέεται με σχόλια που είδαν το φως τις προηγούμενες μέρες στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης (συγκεκριμένα στο Facebook) με αφορμή τη συζήτηση που είχε η Φερράντε με τους μεταφραστές της. Η συζήτηση αυτή, στην οποία συμμετείχε και η μεταφράστριά της στα ελληνικά Δήμητρα Δότση, δημοσιεύτηκε ταυτόχρονα σε πολλά διεθνή μέσα (στην Ελλάδα αποκλειστικά από «Το Βήμα») και έγινε με αφορμή την παγκόσμια έκδοση του νέου μυθιστορήματος της Φερράντε «Η απατηλή ζωή των ενηλίκων» (Πατάκης). Το θέμα είναι πολύ σοβαρό καθώς ακόμη και σήμερα υπάρχουν αναγνώστες, θεατές και, το χειρότερο, κριτικοί που συνδέουν την επιτυχία με την ποιότητα. Σύμφωνα με αυτούς ένα επιτυχημένο (ευπώλητο) βιβλίο είναι αναγκαστικά κακό. Θα νόμιζε κανείς ότι περίπου δύο αιώνες μετά από εκείνο το περίφημο άρθρο του Σεντ-Μπεβ (1839) για τη «βιομηχανική λογοτεχνία» με το οποίο κατεδαφίζονταν ως «μπεσσελεράδες» (φυσικά, ο «όρος» δεν υπήρχε τότε) συγγραφείς όπως ο Μπαλζάκ ή ο Δουμάς, αυτή η αντίληψη θα είχε εξαλειφθεί. Κι όμως υπάρχει, παρότι οι καλλιτέχνες-δημιουργοί, από τον Βέρντι και τον Βάγκνερ έως τον Ντίκενς, τον Ουγκό, τον Ζολά ή τον Τρούμαν Καπότε, έκαναν τα πάντα για να έχουν μεγάλο κοινό.

Για τη Φερράντε συζητήσαμε περισσότερο την ψευδωνυμία της (γυναίκα; άνδρας; ομάδα;) παρά το ίδιο το έργο της. Βέβαια, τα εκατομμύρια των αναγνωστών σε όλον τον κόσμο δείχνουν ότι ένα λογοτεχνικό έργο δοκιμάζεται και καθιερώνεται μέσα στον χρόνο, ακόμη και όταν θα έχουν θολώσει τα φώτα του όποιου μάρκετινγκ. Μπορούμε να πούμε πλέον με βεβαιότητα ότι «Η Τετραλογία της Νάπολης» είναι αριστούργημα. Αφηγηματικό επίτευγμα με στέρεους ήρωες-πρωταγωνιστές (Λίλα και Λενού) και με βαθύ στοχασμό για τον κόσμο των γυναικών. Το ίδιο διαπιστώνουν όσοι αρχίζουν και διαβάζουν το νέο της μυθιστόρημα «Η απατηλή ζωή των ενηλίκων». Το κριτικό κείμενο της συγγραφέως Ντέινα Τορτορίτσι την περασμένη Κυριακή στους «New York Times» αρχίζει με την εξής φράση: «Τι ανακούφιση, όταν ένας συγγραφέας που έχει γράψει ένα αριστούργημα επιστρέφει για να αποδείξει ότι το χάρισμά του είναι ανέπαφο». Το νέο βιβλίο της Φερράντε είναι μυθιστόρημα ενηλικίωσης. Η συγγραφέας παρακολουθεί την ηρωίδα της Τζοβάννα να μεταμορφώνεται από δωδεκάχρονη έφηβη σε δεκαεξάχρονη νέα γυναίκα. Ο χρόνος είναι η δεκαετία του 1990. Οι συνθήκες έχουν αλλάξει πολύ από την εποχή της Λίλα και της Λενού, αλλά ο γυναικείος ψυχισμός ίσως είναι ο ίδιος. Περιμένουμε την ελληνική έκδοση.

